

Uchwała Nr VI/28/2011
Rady Gminy Czernikowo
z dnia 22 lutego 2011 r.

w sprawie przyjęcia : Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych - Gmina Czernikowo na lata 2011-2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm. i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1392 z późn. zm.)

Rada Gminy w Czernikowie
uchwała, co następuje:

§ 1

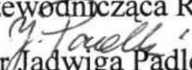
Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czernikowo na lata 2011 - 2015 w brzmieniu załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernikowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

mgr Jadwiga Padlewska

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gmina Czernikowo

2011-2015

2011 rok

Spis treści

Wstęp

- 1. Diagnoza środowiska lokalnego i problemów społecznych4-18**
 - 1.1 Ogólna charakterystyka gminy Czernikowo i analiza problemów społecznych
 - 1.2 Zapobieganie ubóstwu
 - 1.3 Bezrobocie
 - 1.4 Uzależnienia
 - 1.5 Niepełnosprawność

- 2. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych..... 19-22**
 - 2.1 Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem
 - 2.2 Opieka nad dzieckiem i rodziną
 - 2.3 Osoby i rodziny dotknięte alkoholizmem i narkomanią
 - 2.4 Pomoc osobom niepełnosprawnym
 - 2.5 Działania na rzecz osób starych

- 3. Wdrażanie oraz źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 23-24**
 - 3.1 Podmioty uczestniczące w realizacji strategii
 - 3.2 Monitoring i ewaluacja
 - 3.3 Źródła finansowania strategii

- 4. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę społeczną25-29**

- 5. Uwagi końcowe**

WSTĘP

Pomoc społeczna to działalność mająca na celu wspomaganie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych. Celem strategicznym pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, a także zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin. Jej istotą jest udzielenie takiego wsparcia osobom lub rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, na aktywność społeczną, właściwą realizację ról w rodzinie i społeczeństwie, ale także szansę na rozwój. Świadczenia pomocy społecznej powinny służyć umocnieniu rodziny.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zespołem koncepcji, planów i propozycji rozwiązań dotyczących problemów społecznych, które występują na terenie Gminy Czernikowo wpływając na trudne warunki życiowe znacznej części społeczności lokalnej. Złożoność lokalnych problemów i ich przyczyn wymagała przeprowadzenia szczegółowego rozeznania środowiska. Dokonana szczegółowa diagnoza problemów społecznych oraz próba ustalenia związków przyczynowo-skutkowych między nimi jest podstawą do wyznaczenia niniejszą strategię działań, które należy uznać za niezbędne w kierunku przeciwdziałania istniejącemu stanowi rzeczy, a przynajmniej złagodzenia negatywnych konsekwencji tych problemów. Za uzasadnione uznano również wykorzystanie opracowanych już planów rozwoju lokalnego, powiatowego przewidujących podjęcie niezbędnych działań mających na celu rozwiązanie poszczególnych problemów społecznych.

Czy Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest potrzebna, a jeżeli tak, to komu? Jest ona potrzebna władzom samorządowym, mieszkańcom, organizacjom pozarządowym, bo wskazuje na potrzeby i zagrożenia w środowisku lokalnym oraz wyznacza cele i metody walki z występującymi problemami społecznymi, określa priorytety i założenia polityki społecznej w środowisku, którego dotyczy. Ponadto zgodnie ze współczesnymi tendencjami, zwłaszcza unijnymi, posiadanie strategii jest niezbędnym warunkiem ubiegania się o dotacje, w tym ze środków unijnych. Strategia może być narzędziem do pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Jest narzędziem dla władz lokalnych, które stymuluje proces rozwoju, określa lokalne możliwości rozwojowe i środki służące osiągnięciu określonych celów.

1. Diagnoza środowiska lokalnego i problemów społecznych

1.1. Ogólna charakterystyka Gminy Czernikowo i występujących problemów społecznych

Gmina Czernikowo położona jest na styku dwóch dużych jednostek geomorfologicznych: Wysoczyzny Dobrzyńskiej i Kotliny Toruńskiej. Pod względem fizyczno-geomorfologicznym leży w strefie między Kotliną Włocławską a Pojezierzem Dobrzyńskim.

Gmina Czernikowo jest czwartą co do wielkości, a zarazem najmłodszą gminą powiatu toruńskiego. Zajmuje 170 km². Grunty orne stanowią 48% powierzchni gminy, gospodaruje na nich ponad tysiąc rolników indywidualnych. Na niezbyt wielkich, choć dość żyznych arealach uprawiane są głównie zboża, ziemniaki, rośliny przemysłowe i pastewne, rozwija się też hodowla. Wysokotowarowa produkcja rolna i ogrodnicza stwarza możliwość szybkiego rozwoju wysokiej jakości przetwórstwa rolno-spożywczego i przechowalnictwa płodów rolnych.

Zarejestrowanych jest tu 476 podmiotów gospodarczych dających zatrudnienie (przy stopie bezrobocia ok. 18,2% dla powiatu toruńskiego) głównie w niewielkich zakładach usług mechanicznych, budowlanych, obsługi rolnictwa, piekarniach, masarniach, stacjach paliw, zajazdach itp. Liczne są placówki handlu hurtowego i detalicznego.

Najbardziej charakterystyczną cechą gminy jest duża lesistość. Lasy różnicowanym drzewostanie i grunty leśne zajmują 44% jej powierzchni. Są wśród nich obszary podlegające prawnej ochronie ze względu na walory krajobrazowe i przyrodnicze Niziny Ciechocińskiej. Podlegają one Nadleśnictwu Dobrzejewice, zaś prowadzona przez nie gospodarka leśna to ważny element życia gminy i miejsce zatrudnienia części jej mieszkańców. Zalesione obszary nadwiślańskiej doliny, z mikroklimatem leżące na przeciwległym brzegu rzeki Ciehocinka, terenami wypoczynkowymi wokół jeziora Osówka leśnego szlaku do promowej przeprawy w Nieszawie, są wielką szansą gminy. Podobnie jak zagospodarowywane na potrzeby rekreacji okolice jezior Steklin, Kijaszkowo, Mazowsze, Liciszewy.

Na to właśnie ukierunkowane są działania władz gminy, stwarzane zachęty dla inwestorów, rozszerzona infrastruktura komunalna. Mimo, iż budżet gminy nie zawsze wystarcza na szybką i kompleksową realizację infrastruktury, niemal 100% mieszkańców korzysta z gminnego wodociągu, sukcesywnie rośnie długość sieci kanalizacyjnej, funkcjonuje oczyszczalnia ścieków. W ostatnich latach zmodernizowano linie energetyczne, rozrasta się sieć telefoniczna, modernizowane są drogi lokalne.

Znaczące zmiany przynieść może także mająca się rozpocząć w najbliższych latach budowa stopnia wodnego Ciechocinek/Nieszawa, którego część wraz z trasą dojazdową obejmować będzie tereny gminy.

Istotną sferę życia gminy stanowi działalność placówek oświaty i kultury - w tym 5 szkół podstawowych, 1 gimnazjum, przedszkola, bibliotek, klubów i zespołów kultury.

Gminę zamieszkuje 8835 osób (stan na 31.12.10 r.) w tym 4310 mężczyzn i 4525 kobiet.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Czernikowo, Czernikówko, Jackowo, Kiełpiny, Kijaszkowo, Liciszewy, Makowiska, Mazowsze, Mazowsze Parcele, Osówka, Pokrzywno, Skwirynowo, Steklin, Steklinek, Witowąż, Wygoda, Zimny Zdrój.

Gmina Czernikowo jest gminą rolniczą. Na terenie gminy funkcjonuje 1005 gospodarstw rolnych. Praca w rolnictwie jest głównym źródłem utrzymania 829 (KRUS). Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 7,52 ha. Warunki do uprawy ziemi są dobre. Jakość gleb to klasy od IIIa do VI. Gmina jest czysta ekologicznie. Na jej terenie nie są usytuowane żadne zakłady przemysłowe, które powodowałyby zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami gminy sprawują dwa niepubliczne podstawowe zakłady opieki zdrowotnej: „MEDYK” i „POMED” w Czernikowie.

Analiza problemów społecznych występujących na terenie gminy Czernikowo

O dużym zubożeniu mieszkańców gminy Czernikowo i występowaniu różnorodnych problemów społecznych w jej granicach administracyjnych świadczy to, że z różnych form pomocy świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernikowie korzystają 522 rodziny, w których liczba osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe wynosi 1803 (co stanowi 20,4% ogółu mieszkańców gminy). Stan świadczeniobiorców należałoby ponadto uzupełnić o osoby z terenu gminy, które korzystają z różnorodnych form pomocy udzielanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu, w tym ze świadczeń i dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wykazuje tendencje malejące (w 2006 r. pomocą społeczną objęte było 26,2% mieszkańców gminy; w 2007 r. - 23,7%; 2008 r. - 21%; w 2009 r. - 21%). Mimo to, z pomocy społecznej ciągle korzysta około 2000 osób, borykających się z różnymi problemami. Głównymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność oraz uzależnienia. Z powodu ubóstwa będącego najczęściej skutkiem pozostawania bez pracy i

źródeł dochodu w 2010 r. pomocy udzielono 296 rodzinom, w których pozostawały 1002 osoby. Z tego samego powodu w roku 2009 pomocy udzielono 285 rodzinom, w nich 1045 osobom, w 2008 r. 286 rodzinom, w nich 1093 osobom, w 2007 r. 297 rodzinom, w nich 1170 osobom.

Z powodu bezrobocia wsparcia w 2010 r. udzielono dla 296 rodzin, w których występowało 1070 osób. Z tego powodu w 2009 r. pomocy udzielono 272 rodzinom, w których występowało 1030 osób, w 2008 r. 274 rodzinom, a w nich 1066 osób, w 2007 r. 319 rodzinom, a w nich 1147 osobom.

Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego pomocy udzielono dla 147 rodzin, a w nich 706 osobom. Z tego samego powodu w 2009 r. pomocą objęte były 154 rodziny, w nich 750 osób, w 2008 r. 143 rodziny, w nich 705 osób, w 2007 r. 124 rodziny, w nich 650 osób.

Z powodu niepełnosprawności pomocą objęto w 2010 r. 84 rodziny, a w nich 264 osoby. Z tego samego powodu w 2009 r. z pomocy korzystały 84 rodziny, a w nich 265 osób, w 2008 r. 74 rodziny, w nich 239 osób, w 2007 r. 82 rodziny, w nich 252 osoby.

Z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w 2010 r. z pomocy społecznej korzystało 97 rodzin, a w nich 422 osoby (w 2009 r. 81 rodzin, w nich 368 osób, w 2008 r. 82 rodziny, w nich 371 osób, w 2007 r. 70 rodzin, w nich 309 osób).

Z danych GOPS wynika, że problem alkoholowy jako współwystępująca przyczyna udzielania pomocy społecznej występuje w 72 rodzinach i dotyka 205 osób.

Z analiz sprawozdawczości GOPS wynika, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu jest zaniżona - oscyluje w latach 2007-2010 w granicach do 20 rodzin - co wynika z faktu, iż pracownicy socjalni stwierdzają występujący w rodzinie problem alkoholowy, a nie alkoholizm jako stan uzależnienia.

W większości rodzin występował więcej aniżeli jeden powód przyznania pomocy. Na przykład mogło wystąpić ubóstwo, bezrobocie i choroba. Tak duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu wyżej wymienionych przyczyn świadczy o tym, że wszystkie wymienione zjawiska są istotnymi problemami społecznymi. Jak wynika z przedstawionych danych liczbowych najczęstszym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, co świadczy o poważnym zubożeniu wielu rodzin z terenu gminy. Ryzyko popadania w ubóstwo zależy od szeregu czynników zarówno demograficznych, jak i społeczno-ekonomicznych. Są to zarówno takie tradycyjne czynniki, jak na przykład wzrost kosztów utrzymania, niekorzystna w rodzinie relacja osób posiadających własne źródło utrzymania do liczby osób utrzymywanych, jak i czynniki związane z procesem transformacji, np. zjawisko bezrobocia. Biorąc pod uwagę źródła utrzymania gospodarstwa domowego, zdecydowanie w najtrudniejszej sytuacji znajdują się rodziny utrzymujące się ze źródeł niezarobkowych (w tym głównie z zasiłków dla

bezrobotnych i świadczeń pomocy społecznej). Wyższym od przeciętnego odsetkiem osób ubogich odznaczają się rodziny ludzi młodych, a więc będące w fazie rozwojowej, wychowujące dzieci. W najtrudniejszej sytuacji są jednak rodziny wielodzietne.

Biorąc pod uwagę specyfikę trudnych sytuacji życiowych ustalono, że obok ubóstwa najczęstszą przyczyną udzielania pomocy społecznej jest bezrobocie. Według stanu na dzień 31.12.2010 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Toruniu zarejestrowanych było 771 osób bezrobotnych z naszej gminy, w tym 431 kobiet i 340 mężczyzn, w tym z prawem do zasiłku 176 osób. Dla porównania na koniec grudnia 2009 r. w PUP zarejestrowanych było 809 osób, w tym 442 kobiety i 367 mężczyzn, w tym z prawem do zasiłku 185 osób; na koniec grudnia 2008 r. zarejestrowanych było 610 osób, w tym 379 kobiet i 231 mężczyzn, w tym z prawem do zasiłku 138 osób. Na koniec grudnia 2007 r. zarejestrowanych było 616 osób, w tym 378 kobiet i 238 mężczyzn, w tym z prawem do zasiłku 117 osób. Bezrobocie należy uznać za jeden z najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Sprawia ono, że standard życia wielu ludzi stale się obniża, wzrasta liczba rodzin, których warunki materialne spadły poniżej minimum socjalnego. Jednocześnie jest ono źródłem powstawania patologii społecznych. Analiza grup wiekowych skłania do wniosku, że bezrobocie w dużej mierze dotyczy ludzi młodych z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym. Wśród osób bezrobotnych większą grupę stanowią kobiety. Brak pracy jest jednym z ważniejszych powodów ubożenia ludności, a często również jest czynnikiem determinującym pojawianie się zjawisk z obszaru patologii społecznych. Za niezbędne uznać należy podjęcie działań z zakresu profilaktyki alkoholowej, jak również działań zapobiegających przestępczości i zjawisku przemocy w rodzinie. Wszystkie wymienione problemy są trudne do zdiagnozowania, gdyż często ukrywane są przez najbliższych członków rodziny. Posiadane dane i statystyki nie odzwierciedlają rzeczywistego zasięgu tego zjawiska. Przemocy występującej w rodzinach najczęściej towarzyszy nadużywanie alkoholu przez jednego lub dwóch członków rodziny. W tego typu rodzinach najczęściej stosowana jest przemoc psychiczna i fizyczna, jej ofiarami są zarówno osoby dorosłe jak i dzieci. Niepokojącym problemem jest zaobserwowany systematycznie obniżający się wiek dzieci sięgających po alkohol i środki odurzające. Powoduje to narastanie i rozszerzanie się problemu uzależnień wśród dzieci i młodzieży. Za niezwykle istotną uznać należy wczesną diagnozę rodzin i rzetelną analizę problemów, które je dotyczą. Ma to na celu ustalenie problemu na najwcześniejszym etapie jego powstania, zgodnie z zasadą iż lepiej zapobiegać niż leczyć.

1.2 Zapobieganie ubóstwu

Analiza środowiska lokalnego prowadzi do wniosku, że zjawisko ubóstwa osiągnęło na terenie gminy niepokojące rozmiary. Rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i własnym staraniem nie są w stanie jej sprostać musi być zagwarantowana pomoc państwa poprzez system świadczeń społecznych. Jednocześnie pomoc ta oznacza tworzenie sprzyjających warunków dla rodziny na wypełnianie jej funkcji opiekuńczych, wychowawczych itp. Brak wsparcia w odpowiedniej chwili może prowadzić do dalszych powikłań w życiu rodziny, w konsekwencji do bezradności, a nawet do konsolidacji postaw patologicznych.

Głównym realizatorem pomocy społecznej państwa na terenie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Zgodnie z art. 110 ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zmianami) Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania własne i zlecone gminy z zakresu pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy, do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym realizowanych przez gminę, należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,

2. sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,

3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,

5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,

6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,

7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,

8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,

9. opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi z matką ojcem lub rodzeństwem,

10. praca socjalna,

11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,

13. tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

14. dożywanie dzieci,

15. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,

16. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,

16a. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,

17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazanie jej właściwemu wojewodzie również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,

18. utworzenie i utrzymywanie Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników.

19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,

20. opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 2 do zadań własnych gminy należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,

2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,

3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym, oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,

4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,

5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Na podstawie art. 18 zadania zlecone gminie obejmują:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną,

3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,

5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania uchodźcom, o których mowa w art. 5 a,

6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,

7. wypłacanie wynagrodzeń za sprawowanie opieki.

Na podstawie art. 45 i 46 ustawy, osobom i rodzinom udziela się pomocy w postaci pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, w szczególności prawnego i psychologicznego, w załatwieniu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych oraz w utrzymaniu kontaktów z otoczeniem.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest:

1. z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,

2. ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

Wszystkie świadczenia, ujęte tu w najbardziej ogólny sposób, mogą być udzielane po spełnieniu pewnych warunków, a w szczególności trudnej sytuacji bytowej (np. ubóstwo, sieroctwo, niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała choroba itp.) i finansowej (spełnienie kryterium dochodowego - miesięczny dochód osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc nie może być wyższy od kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej).

W realizacji misji pomocy społecznej niezwykle istotną rolę pełnią pracownicy socjalni. Pracownik socjalny służy poradami, które mają pomóc klientom w powrocie do normalnego życia. Zgodnie z art. 119 ustawy o pomocy społecznej do zadań pracownika socjalnego należą:

1. praca socjalna,

2. dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń,

3. udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące

przyczyną trudnej sytuacji życiowej; skuteczne posługiwanie się przepisami prawa w realizacji tych zadań,

4. pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe, oraz wspieranie w uzyskaniu pomocy,

5. udzielanie pomocy zgodnie z zasadami etyki zawodowej,

6. pobudzenie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin i środowisk społecznych,

7. współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczenia patologii i skutków negatywnych zjawisk społecznych, łagodzenie skutków ubóstwa,

8. inicjowanie nowych form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową oraz inspirowanie powołania instytucji świadczących usługi służące poprawie takich osób i rodzin,

9. współuczestniczenie w inspirowaniu, opracowaniu, wdrożeniu oraz rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej ukierunkowanych na podniesienie jakości życia.

Pracownik socjalny w myśl art. 119 ust 2:

1. kieruje się zasadą dobra osób i rodzin, którym służy, poszanowania i godności i prawa tych osób do samostanowienia,

2. ma obowiązek przeciwdziałania praktykom niehumanitarnym i dyskryminującym osobę, rodzinę lub grupę,

3. ma obowiązek udzielać osobom, którym służy, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy,

4. jest zobowiązany zachować w tajemnicy informacje uzyskane w toku czynności zawodowych, także po ustaniu zatrudnienia, chyba że działa to przeciwko dobru osoby lub rodziny,

5. jest zobowiązany do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych,

6. kierować się zasadami etyki zawodowej.

Zgodnie z art. 25 organy administracji rządowej i samorządowej, mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania. Na terenie gminy Czernikowo działają organizacje pozarządowe dlatego też celowe wydaje się wypracowanie zasad i procedur systemowej współpracy samorządu z sektorem non-profit. Celowe jest m.in. określenie

zasad ubiegania się przez te organizacje o dotacje z budżetu samorządu na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom gminy, a także uwzględnienie ich w przetargach na wykonanie zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej wykorzystać potencjał wielu organizacji pozarządowych, których wiedza i doświadczenie dysponuje do wzięcia aktywnego udziału w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Z problemem ubóstwa wiąże się wyjątkowo aktualny problem - problem braku opłacalności produkcji rolnej. Większość mieszkańców wsi swoją egzystencję opiera na produkcji żywności. Fakt ten niejednokrotnie jest głównym powodem ubóstwa wielu rodzin. Głównym wyzwaniem stojącym przed polskim rolnictwem jest restrukturyzacja, sprowadzająca się w znacznym stopniu do ograniczenia liczby ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Będzie to się odbywać poprzez zmniejszenie liczby gospodarstw rolnych na rzecz zwiększenia ich areału. W takiej sytuacji wiele małych, słabych ekonomicznie gospodarstw rolnych nie może dotrzymać kroku silnej konkurencji.

Może to oznaczać upadłość wielu gospodarstw rolnych, co w konsekwencji wiąże się z utratą często jedyne źródła utrzymania dla wielu osób. Wobec powyższych prognoz sytuacja osób z terenów wiejskich wydaje się wyjątkowo trudna i już dziś sytuację w rolnictwie należy uznać za poważny problem społeczny, który pilnie domaga się wypracowania metod jego rozwiązania.

Obecna sytuacja na rynku pracy nie gwarantuje tym osobom poprawy warunków życia nawet po ewentualnym przekwalifikowaniu się z produkcji rolniczej na działalność pozarolniczą. Bezrobocie na terenach wiejskich jest zjawiskiem bardziej trwałym niż bezrobocie w mieście i znacznie trudniejszym do ograniczenia. Jest to uwarunkowane niewielką ilością podmiotów gospodarczych, które tworzą wiejski rynek pracy, zubożeniem wsi, niskim z reguły poziomem wykształcenia i kwalifikacji zawodowych ludności wiejskiej.

W związku z tym niezbędne jest podjęcie działań aktywizujących mieszkańców wsi. Ważne zadanie pod tym względem ma Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego czy Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. Niezbędne jest wspieranie i promowanie inicjatyw rolników, którzy wobec nieopłacalności produkcji rolnej decydują się na podjęcie działalności pozarolniczej. Występuje konieczność zwiększenia poziomu przedsiębiorczości (zwłaszcza tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem), ograniczenie zjawisk patologii społecznych, podniesienie poziomu życia mieszkańców.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122 poz. 1143) gmina lub na jej zlecenie ośrodek pomocy społecznej lub organizacje pożytku publicznego prowadzące reintegrację zawodową i społeczną dla

osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, chorych psychicznie, bezrobotnych, zwalnianych z zakładów karnych mogą:

- organizować roboty publiczne;
- prowadzić kluby integracji społecznej organizujące działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym.

W klubach integracji społecznej można organizować i prowadzić w szczególności:

- programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;
- poradnictwo prawne;
- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

Zatrudnienie socjalne jest nowym rozwiązaniem zapobiegania wykluczeniu społecznemu przyjętym w polskim systemie prawnym. Ustawa nie czyni tu żadnych ograniczeń w formie organizacyjnej, wewnętrznej struktury, naboru uczestników czy procedur finansowania. Bardzo szeroki jest zakres możliwości działań, które w ramach klubu mogą być podejmowane np. programy zatrudnienia czasowego, grupy wsparcia, poradnictwo prawne. Ustawa przewiduje wprost możliwość tworzenia klubów przy udziale ośrodków pomocy społecznej.

Rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji materialnej i własnym staraniem nie są w stanie jej sprostać musi być zagwarantowana pomoc państwa poprzez system świadczeń społecznych. Jednocześnie pomoc ta oznacza tworzenie sprzyjających warunków dla rodziny na wypełnienie jej funkcji opiekuńczych, wychowawczych itp. Brak wsparcia w odpowiedniej chwili może prowadzić do dalszych powikłań w życiu rodziny, w konsekwencji do bezradności, a nawet do konsolidacji postaw patologicznych. Wszelkie świadczenia wypłacane przez Ośrodki Pomocy Społecznej z tytułu ubóstwa są z pewnością ratunkiem na przeżycie dla wielu rodzin, ale nie mogą one być podstawą dla pasywności i roszczeniowej postawy tych rodzin. Należy pamiętać, że nie zawsze świadczenie finansowe jest rozwiązaniem efektywnym na dłuższy okres czasu. Bardzo często ukazanie osobie przeżywającej kryzys sposobu wyjścia z niego, wspieranie radą może się okazać bardziej przydatne i trwałe. Pomoc w zwalczaniu ubóstwa powinna zapobiegać marginalizacji rodzin ubogich. Udzielone wsparcie winno mieć charakter doraźny, mający na celu umożliwienie przetrwania trudnego okresu. Poza jednostkowymi przypadkami powinno być podstawą do życiowego usamodzielnienia się tych osób.

1.3 Bezrobocie

Do najważniejszych problemów społecznych gminy należy bezrobocie. Działania gminy w tym zakresie powinny sprowadzać się przede wszystkim do wspierania rozwoju przedsiębiorczości. Celowa jest ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Toruniu w zakresie pozyskiwania środków finansowych na aktywne formy walki z bezrobociem. Perspektywa zmiany w dziedzinie bezrobocia na terenie gminy nie jest zależna tylko od prężnych działań władz gminy i władz powiatu, ale również od wielu innych czynników zewnętrznych, wynika z planów związanych z przekształceniami i udoskonaleniami w wielu obszarach całej gospodarki, rezultatem czego powinno być tworzenie nowych miejsc pracy. Argumentacją dla rozwoju inicjatyw ukierunkowanych na zredukowanie stopy bezrobocia jest aspekt nie tylko finansowy tego problemu - konieczność ponoszenia znacznych kosztów pomocy społecznej skierowanej do bezrobotnych, ale również stwierdzony silny związek między bezrobociem a pojawiającymi się zjawiskami z zakresu patologii społecznych. Poszerzające się obszary niedostatku materialnego spowodowanego długotrwałym bezrobociem mogą być przyczyną narastania zjawisk społecznie niepożądanych, mogą stymulować proces dezintegracji życia rodzinnego aż do przemocy fizycznej i psychicznej, wyzwać szeroko rozumiane zachowania patologiczne. Wpływ bezrobocia na kondycję finansową gospodarstw domowych obrazuje rosnąca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej, korzystających z różnych świadczeń właśnie z tytułu pozostawania bez pracy. Skutki bezrobocia powinny być podstawą do podejmowania działań mających na celu ograniczenie jego występowania.

Ważnym aspektem funkcjonowania gminy jest współpraca z organizacjami pozarządowymi. Wpływ III sektora jest widoczny niemal we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego. Samoorganizowanie się ludzi jest istotnym, choć często niedocenianym obszarem pomocy umożliwiającym rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Współczesne tendencje dotyczą przejmowania przez organizacje pozarządowe zadań publicznych. Dlatego konieczne jest w tym zakresie między innymi wypracowanie szczegółowych procedur systemowej współpracy samorządu z sektorem non-profit. Należy inicjować organizowanie na terenie gminy grup samopomocowych. Powinny się one tworzyć dla rozwiązania konkretnych problemów mieszkańców gminy, gdyż w środowisku lokalnym łatwiej jest zdiagnozować problem i znaleźć skuteczniejsze metody jego rozwiązania. Jednocześnie celowe jest wspieranie rozwoju wolontariatu. We współpracy z organizacjami pozarządowymi należy dążyć do aktywizacji całej społeczności lokalnej.

1.4. Uzależnienia

Jednym z największych zagrożeń dla rodzin są uzależnienia. O ile jednak problem narkomanii na terenie gminy Czernikowo aktualnie nie ma jeszcze szerokiego zasięgu, o tyle powszechnie występujący problem alkoholizmu jest powodem nieszczęść wielu rodzin i czynnikiem, który w decydujący sposób przyczynia się do ich ubóstwa, bierności, a nawet do wystąpienia poważnych patologii społecznych.

Wielu klientów Ośrodka Pomocy Społecznej ubiegających się o świadczenia pieniężne to osoby uzależnione od alkoholu lub żyjące z alkoholikami. Alkoholicy zgłaszają się o pomoc materialną do Ośrodka, gdyż nie dostrzegają lub nie chcą dostrzec tego, że głównym ich problemem jest uzależnienie. Pomoc materialna, którą otrzymują niewiele zmienia w ich życiu, bo uzależnienie nadal postępuje i niszczy. Nadużywanie alkoholu często prowadzi do rozpadu małżeństw, krzywdzenia dzieci oraz do pogarszania się sytuacji materialnej rodziny. W ich przypadku nie mniej ważne jest jednak wsparcie w odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania.

Ustawa z dnia 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.) zobowiązuje organy gminy i administracji państwowej do podejmowania działań ukierunkowanych na ograniczenie spożycia napojów alkoholowych, zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, a także wspieranie w tym zakresie działalności instytucji i organizacji społecznych. Zadania te powinny być realizowane w szczególności poprzez:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu,
- działalność wychowawczą i informacyjną,
- ustalenie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych,
- leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie.

Szczegółowe roczne plany działań w tym zakresie należy corocznie określać w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ważną rolę w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu pełni Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. Celem jego działalności jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, jako niezbędnego warunku moralnego. Jest to realizowane poprzez: oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu (działania informacyjne, rozmowy, prelekcje itp.), udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży, organizację imprez dla rodzin ubogich i z problemem

alkoholowym, współpracy z Instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych. Niezbędna jest realizacja na terenie Gminy Czernikowo programów zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu, przeciwdziałania powstawaniu i usuwanie następstw nadużywania alkoholu, a także wspieranie w tej działalności organizacji społecznych. Należy również pamiętać o pomocy rodzinom alkoholików, które często nie radzą sobie z tym problemem i nie są w stanie prawidłowo funkcjonować. Dlatego aktywnie działając na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym nie należy zapominać o osobach współuzależnionych. Niezbędne jest prowadzenie psychoterapii współuzależnieniowych w sesjach indywidualnych i grupowych, w tym organizacja programów terapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Wyjątkowo niepokojące jest przy tym stałe obniżanie się przeciętnego wieku pierwszej inicjacji alkoholowej. Z tego powodu inicjatywy profilaktyczne powinny być kierowane szczególnie w stronę środowiska dzieci i młodzieży oraz osób i rodzin z tzw. problemem alkoholowym. W tym zakresie niezbędna jest współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.

Wobec wzrostu liczby palących dzieci i młodzieży za niezbędną należy uznać również realizację szerokiego programu profilaktyki antynikotynowej. Powinno to się odbywać na zasadzie szerokiej współpracy z wszystkimi szkołami funkcjonującymi na terenie gminy. Działania prewencyjne w tym zakresie powinny polegać na zorganizowaniu w szkołach wykładów i pogawędek na temat zagrożeń, przeprowadzanie rozmów profilaktycznych z rodzicami i nieletnimi zagrożonymi demoralizacją. Poprzez oddziaływanie na przyczyny potencjalnych problemów społecznych ograniczamy możliwość zaistnienia ich w przyszłości. Realizując programy profilaktyczne w szkołach należy rozpowszechniać również informacje o substancjach uzależniających. Należy przy tym dążyć do kształtowania umiejętności osobowych i społecznych, które chronią młodych ludzi przed sięganiem po narkotyki. Za wskazaną należy uznać również wszechstronne szkolenie personelu pedagogicznego zatrudnionego w szkołach w zakresie wczesnego rozpoznawania problemów spowodowanych przyjmowaniem substancji psychoaktywnych i umiejętności postępowania z osobami, u których te problemy występują oraz w zakresie udzielania wszechstronnej, profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym. Zapobieganie występowaniu narkomanii oraz wyeliminowania jej w środowiskach, w których już zaistniała jest procesem trudnym i wymaga zaangażowania wielu instytucji: poradni uzależnień, poradni psychologiczno-pedagogicznych, Komisarzatu Policji, szkół.

Należy wspomagać działania instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych działających na rzecz ograniczania wszelkich uzależnień. Chodzi tu również o zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych dla tych instytucji, w tym dotowanie konkretnych

programów edukacyjno-profilaktycznych. Współpraca z Policją powinna mieć na celu również doprowadzenie do bezwzględnego respektowania i skutecznego egzekwowania przepisów prawa uniemożliwiających spożywanie zwłaszcza przez dzieci alkoholu, nikotyny, narkotyków.

Działania mające na celu walkę z uzależnieniami koncentruje się najczęściej na osobach i rodzinach wymagających leczenia. Tymczasem mniej uwagi poświęca się młodemu pokoleniu - potencjalnym przyszłym uzależnionym. Najlepszym środkiem walki z problemem alkoholizmu i innych uzależnień jest odpowiednio wczesne podjęcie działań profilaktycznych, zapobiegających ich zaistnieniu, kształtowanie silnej osobowości u dzieci i młodzieży (w tym w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych). Szczególnie jest to ważne teraz, w sytuacji zaobserwowanego wzrostu liczby dzieci i młodzieży spożywających alkohol i inne używki. Działania profilaktyczne mają ogromny wpływ na kształtowanie postaw życiowych młodych ludzi. Należy przy tym pamiętać, że działania profilaktyczne nie wymagają tak dużych nakładów finansowych jak późniejsze koszty leczenia. Z tego względu należy przyjąć założenie, że najlepszą metodą na wyeliminowanie, a przynajmniej na ograniczenie wystąpienia uzależnień jest podjęcie działań profilaktycznych na jak najwcześniejszym etapie, tj. na poziomie szkoły podstawowej i kształtowanie w ten sposób odpowiednich postaw życiowych młodego pokolenia do środków uzależniających.

Wszelkie realizowane programy profilaktyczne niezależnie od informowania o szkodliwości i zagrożeniach używania środków uzależniających powinny być nastawione również na rozwijanie umiejętności radzenia sobie z różnymi trudnymi sytuacjami problemami. Celem tych działań prewencyjnych jest przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży.

1.5 Niepełnosprawność

Szczególą grupą społeczną wymagającą zapewnienia jej niezbędnej pomocy i opieki są osoby niepełnosprawne. Niezwykle ważne jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej tych osób. Należy dążyć do inicjowania działań mających na celu integrowanie ich z całą społecznością lokalną.

Istnienie osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym jest wyzwaniem do podjęcia wszelkich działań, które mogłyby doprowadzić do poprawy ich sytuacji zdrowotnej, społecznej i zawodowej, wyzwaniem do podjęcia przedsięwzięć, które przyczyniłby się do zapewnienia im jak najlepszego i jak najpełniejszego uczestnictwa we wszystkich sferach życia społecznego. Należy zwrócić uwagę na działania na rzecz osób niepełnosprawnych w sferze społecznej - poprzez podjęcie szerokiej akcji uświadamiającej ich uprawnienia,

likwidację barier utrudniających im funkcjonowanie w środowisku; zawodowej - poprzez zwrócenie uwagi na zatrudnianie osób niepełnosprawnych; zdrowotnej - poprzez działania służby zdrowia. Szczególny nacisk należy położyć na likwidację barier architektonicznych, bo to ogranicza ich możliwości uczestniczenia w życiu społecznym.

Integracja społeczna wyraża się w częstotliwości kontaktów społecznych oraz ich intensywności. To jak często osoba niepełnosprawna ma kontakt ze środowiskiem oraz jaka jest jakość tych kontaktów ma znaczący wpływ w procesie kształtowania postaw wobec osób niepełnosprawnych i w procesie integracji. Izolacja osób niepełnosprawnych utrudnia tworzenie się poznawczych i społecznych kompetencji jednostki, ogranicza wykształcenie prawidłowych sposobów komunikowania się z otoczeniem.

W procesie integracji bardzo ważne jest, aby zdrowa część społeczeństwa pamiętała o tym, że osoby niepełnosprawne, bez względu na rodzaj i stopień ich ograniczeń, mają równe szanse uczestniczenia w życiu społecznym.

Specyfika potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych wymaga inicjowania i realizowania wielu działań, które chronią je przed bezradnością, stwarzają im warunki do rozwoju oraz motywują do aktywności i zaradności urzeczywistniając zasadę wyrównywania szans i integracji ze społeczeństwem. Problemy a zarazem potrzeby tych osób są zróżnicowane i zależne między innymi od środowiska lokalnego. Biorąc to pod uwagę można stwierdzić, że więcej potrzeb i problemów mają osoby niepełnosprawne mieszkające na wsi. Wynika to z realiów społeczno-ekonomicznych i kulturowych kształtujących sytuację człowieka niepełnosprawnego w środowisku wiejskim. Osoby niepełnosprawne żyjące na wsi mają znacznie ograniczony dostęp do pomocy medycznej. Jest to spowodowane dużą odległością od miejsca zamieszkania do placówki medycznej. Co się z tym wiąże - nie mają możliwości rehabilitacji w środowisku lokalnym, nie posiadają również wystarczających informacji o możliwościach korzystania z różnych form opieki i pomocy.

Istnieje również problem edukacji osób niepełnosprawnych na wsiach. Rzadkością są klasy integracyjne w szkołach wiejskich. Dzieci niepełnosprawne zwykle mają nauczanie indywidualne w domach. Nauka w szkołach wyższych wiąże się dla nich z dodatkowymi kosztami, których nie są w stanie ponieść z uwagi na trudności ekonomiczne. Konsekwencją tych uwarunkowań jest ukończenie edukacji na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum. Osoby niepełnosprawne żyjące na wsi mają również niewielkie możliwości na rynku pracy - z uwagi na ograniczone możliwości uczestniczenia w specjalistycznych kursach czy szkoleniach. Niepełnosprawność może prowadzić do izolacji społecznej. Nasze społeczeństwo jeszcze postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich dochodów, nieosiągania sukcesów życiowych i zawodowych. Nie można doprowadzać do sytuacji, aby osoby niepełnosprawne czuły się niepotrzebne, skazane na innych, bezwartościowe, bezradne.

2. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Za cel strategiczny opracowanego programu należy uznać poprawę poziomu warunków życia mieszkańców Gminy Czernikowo poprzez jak najpełniejsze wyeliminowanie skutków i następstw problemów społecznych, które dotyczą zamieszkałej na jego terytorium społeczności lokalnej. Można to osiągnąć poprzez realizację celów operacyjnych, które prowadzą do osiągnięcia celu strategicznego: ograniczenie bezrobocia, poprawę warunków życia dzieci potrzebujących pomocy, osób niepełnosprawnych i starych oraz rodzin dotkniętych ubóstwem, wyeliminowanie patologii społecznych i przemocy, ograniczenie liczby rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu i narkomanii. Zaprojektowanie koncepcji podjęcia powyższych problemów oraz efektywne, stopniowe (w miarę posiadanych zasobów ludzkich, finansowych, organizacyjnych) wprowadzenie ich w życie może doprowadzić do osiągnięcia założonych celów programowych.

2.1. Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem

Cel strategiczny:

Wsparcie i aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych.

Cele operacyjne:

- ⇒ Wspieranie osób bezrobotnych podejmujących własną działalność gospodarczą.
- ⇒ Zmniejszenie udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy, poprzez m.in. tworzenie miejsc pracy w ramach organizacji prac społecznie użytecznych zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym.
- ⇒ Współpraca z instytucjami, których przedmiotem działania jest wspieranie przedsiębiorczości.
- ⇒ Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych.
- ⇒ Współpraca z podmiotami gospodarczymi w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych, tworzenie miejsc pracy.
- ⇒ Integracja i reintegracja zawodowa i społeczna, w szczególności kobiet, poprzez aktywizację i edukację w celu ułatwienia im dostępu do rynku pracy.
- ⇒ Aktywizacja zawodowa młodzieży, poprzez m.in.
 - szkolenia zawodowe
 - stypendia dla osób kontynuujących naukę,

- półroczne staże umożliwiające zdobycie doświadczenia zawodowego poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązywania stosunku pracy.
- ⇒ Promocja równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz w życiu społecznym.
- ⇒ Wsparcie finansowe rodzin dotkniętych bezrobociem.

2.2 Opieka nad dzieckiem i rodziną

Cel strategiczny:

Budowa kompleksowego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cele operacyjne:

- ⇒ Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin najuboższych w okresie wakacji zimowych i letnich.
- ⇒ Wczesne oddziaływanie profilaktyczne, jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny.
- ⇒ Objęcie opieką przedszkolną dzieci z rodzin ubogich.
- ⇒ Organizowanie wsparcia terapeutycznego i wychowawczego dzieciom i młodzieży zagrożonej patologią.
- ⇒ Objęcie dożywianiem jak największej liczby dzieci i młodzieży szkolnej, potrzebującej tej formy pomocy oraz dzieci i młodzieży nieuczącej się.
- ⇒ Właściwe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży w placówkach wspierających rodzinę w wychowaniu i opiece nad dzieckiem.
- ⇒ Wsparcie finansowe rodzin i osób żyjących w ubóstwie, szczególnie z powodu bezrobocia, alkoholizmu, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.
- ⇒ Prowadzenie „Szkoły dla rodziców”, w której edukacją objęte będą rodziny niewydolne wychowawczo, z problemem uzależnień i przemocy.
- ⇒ Upowszechnianie metody mediacyjnej, jako formy pracy z rodziną w celu rozwiązywania konfliktów.
- ⇒ Angażowanie wolontariuszy w pomoc dzieciom, poprzez stworzenie bazy informacyjnej i realizacja Programu „Wolontariat w GOPS”.

2.3. Osoby i rodziny dotknięte alkoholizmem i narkomanią

Cel strategiczny:

Wdrażanie społeczności lokalnej do tworzenia zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i innych uzależnień oraz zwiększenie skuteczności działań pomocy społecznej w tym zakresie.

Cele operacyjne:

- ⇒ Zmiana zachowań i postaw mieszkańców oraz instytucji w sytuacjach związanych z alkoholem.
- ⇒ Wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
- ⇒ Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie).
- ⇒ Zwiększanie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.

Działania realizowane w ramach tego celu strategicznego, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i wychowaniu w trzeźwości są ujęte w uchwalanym corocznie Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przyjmowanych odrębną uchwałą.

2.4. Pomoc osobom niepełnosprawnym

Cel strategiczny:

Wyrównywanie szans i integracja osób niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

- ⇒ Zapewnienie kompleksowej i łatwo dostępnej informacji o usługach i świadczeniach społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- ⇒ Systematyczne monitorowanie potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ⇒ Kontynuacja znoszenia barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej i miejscu zamieszkania.
- ⇒ Kontynuacja spotkań z Grupą Wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością i wzbogacenie ich o zajęcia terapii rodzinnej.

- ⇒ Umożliwienie osobom dorosłym z niepełnosprawnością intelektualną uczestnictwa w zajęciach terapeutycznych prowadzonych w Środowiskowym Domu Pomocy w Osieku n/Wisłą.
- ⇒ Umożliwienie dzieciom niepełnosprawnym wyjazdu (wraz z opiekunami) na turnusy rehabilitacyjne w ramach współpracy z PCPR.
- ⇒ Tworzenie rynku pracy dla osób bezrobotnych.

2.5. Działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych

Cel strategiczny:

Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez stworzenie spójnego i skoordynowanego systemu opieki nad seniorami i osobami przewlekle chorymi.

Cele operacyjne:

- ⇒ Doskonalenie systemu informowania osób starszych o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.
- ⇒ Wspieranie działalności „Klubu Seniora”.
- ⇒ Systematyczne diagnozowanie sytuacji osób starszych.
- ⇒ Rozszerzenie zakresu i czasu usług opiekuńczych w domu osób starszych.
- ⇒ Uzupelnienie profesjonalnych usług wolontariatem, pomoc osobom starszym świadczona przez młodzież.
- ⇒ Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w realizacji projektów, skierowanych do osób starszych, zmierzających do:
 - integracji osób starych ze społecznością lokalną
 - uwzględnienie aktywności zawodowej ludzi w wieku poprodukcyjnym poprzez udostępnianie im różnych form jej realizacji,
 - popularyzacja problemów ludzi starych wśród społeczeństwa.
- ⇒ Profesjonalizacja kadry pomocy społecznej oraz wolontariuszy, zajmujących się opieką nad ludźmi starymi.

3. Wdrażanie oraz źródła finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

3.1. Podmioty uczestniczące w realizacji strategii

- ⇒ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernikowie,
- ⇒ Urząd Gminy w Czernikowie,
- ⇒ Gminna Komisja Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych,
- ⇒ Komisariat Policji,
- ⇒ Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- ⇒ Szkoły Podstawowe,
- ⇒ Zespół Szkół w Czernikowie,
- ⇒ Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Czernikowie „Pomed” i „Medyk”,
- ⇒ Klub Seniora „Radość”,
- ⇒ Koło Gospodyń Wiejskich w Czernikowie,
- ⇒ Zespół Charytatywny przy Parafii w Czernikowie,
- ⇒ Stowarzyszenie „Czyż Nie”,
- ⇒ Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Osieku nad Wisłą
- ⇒ Zespół Interdyscyplinarny na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ⇒ Gminne Koło Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych

3.2. Monitoring i ewaluacja

Skuteczność funkcjonowania strategii zależy będzie od:

- a) monitoringu i ewaluacji,
- b) budowy programów celowych rozwijających przyjęte cele operacyjne.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych problemów społecznych.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- a) zespół wdrażający strategię,

b) roczna ocena wdrażania strategii.

3.3. Źródła finansowania strategii

Możliwość finansowania poszczególnych celów operacyjnych będzie możliwa w zależności od posiadanych w budżetach środków finansowych. Należy wziąć pod uwagę finanse takich jednostek jak:

- ⇒ środki budżetu gminy i jednostek podległych,
- ⇒ środki Powiatowego Urzędu Pracy,
- ⇒ środki organizacji pozarządowych,
- ⇒ dotacje i darowizny,
- ⇒ środki pomocowe Unii Europejskiej.

4. Krajowe regulacje ustawowe kształtujące politykę społeczną

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokajania potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę istotnych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywania zadań społecznych w przyszłości. Są to m. in.:

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)

Warunki prawne i organizacyjne systemu pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.)

Ustawa o pomocy społecznej określa:

zadania w zakresie pomocy społecznej;

rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;

organizację pomocy społecznej;

zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie one pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1).

Ustawa wymienia również przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej. Według ustawy o pomocy udziela się jej osobom i rodzinom, w szczególności z powodu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawczej;
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu i narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn.zm.)

Ustawa o świadczeniach rodzinnych reguluje nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Zamiast, tak jak dotychczas, szeregu różnych, niezależnych od siebie świadczeń, Ustawa ta wprowadza tylko jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, które zastępują obecne zasiłki i świadczenia (np. zasiłek wychowawczy, świadczenie z funduszu alimentacyjnego, jednorazowy zasiłek macierzyński z pomocy społecznej, gwarantowany zasiłek okresowy).

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122 poz. 1143 z późn.zm.)

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatom organizacji pozarządowej, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym

bezrobociem. Projekt ustawy kładzie nacisk na aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem. Projekt ustawy kładzie nacisk na edukację i aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Nowa regulacja ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Tym osobom nowa ustawa oferuje zatrudnienie socjalne, rozumiane jako uczestnictwo w „inkubatorach społecznych” -Centrach Integracji Społecznej -lub jako wspierane zatrudnienie socjalne u przedsiębiorców, w Centrach Integracji Społecznej, bądź w ramach własnej działalności gospodarczej w formie spółdzielni.

Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Wsparcie może polegać na skierowaniu danej osoby przez Powiatowy Urząd Pracy do pracy u przedsiębiorcy. W tej sytuacji pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia danej osoby przez okres 18 miesięcy, zaś powiatowy urząd pracy do refundowania ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorcy części wynagrodzenia przez pierwsze dwanaście miesięcy.

Nowa ustawa stwarza możliwość powołania Centrum Integracji Społecznej, w którym osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, np. bezdomne lub uzależnione od alkoholu, będą mogły liczyć na zatrudnienie socjalne. Osoby te będą przebywały w centrach od 1 do 1,5 roku oraz będą otrzymywały pieniądze za wykonywaną pracę. W pierwszym miesiącu pracy wynagrodzenie będzie równe 40% zasiłku dla bezrobotnych, a w okresie do jednego roku - 80% zasiłku.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111 poz. 535, z późn. zm.)

Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy "pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,

- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96 poz. 873)

Uchwalona w dniu 24 kwietnia 2003 r. ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które regulują ustawę, to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.)

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 4[1] ust. 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. z 2001 Nr 71 poz. 734 z późn. zm.)

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.).

Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W zakresie polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego. Są to m.in.:

- 1.4 Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzająca ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99WE)
- 1.4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE)
- 1.4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE)
- 1.4 Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE)
- 1.4 Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/99WE)

5. Uwagi końcowe

Realizacja i efektywne wprowadzanie w życie wyznaczonych niniejszą strategią działań będzie uzależnione od wielu czynników. Osiągnięcie niektórych celów programowych będzie możliwe w dłuższym okresie czasu i może wymagać modyfikacji zadań szczegółowych.

Zaplanowane w strategii działania będą zależne od posiadanych zasobów finansowych, ludzkich i organizacyjnych. Wdrażanie strategii, zawierającej propozycje rozwiązań problemów społecznych występujących na terenie gminy, wymaga współpracy wielu zróżnicowanych podmiotów działających w sposób zharmonizowany oraz aktywnego zaangażowania w ich realizację jednostek pomocy społecznej, administracji samorządowej, różnych instytucji i organizacji. Należy wspierać wszelkie lokalne inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym.

Strategia ma charakter elastyczny, jej realizacja przewiduje modyfikacje niektórych celów w przypadku stwierdzenia wystąpienia istotnych okoliczności.

W procesie wdrażania strategii niezbędna jest kampania informacyjna, uświadamiająca społeczeństwu zasięg występujących- zagrożeń, a także możliwości uzyskania pomocy, Zapewnienie mieszkańcom gminy szerokiego dostępu do informacji, poradnictwa i doradztwa powinny okazać się istotnym czynnikiem wspomagającym przedsięwzięcia podejmowane w ramach wdrażania w życie tej strategii. Za szczególnie ważne należy uznać podjęcie szeroko rozumianych działań profilaktycznych, nastawionych na zapobieganie zjawiskom z obszaru wykluczenia społecznego - kierując się świadomością, że globalne koszty wszelkich działań profilaktycznych są niższe od likwidowania skutków istniejących patologii społecznych.

Najważniejszymi, ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w niniejszej strategii są:

- bezpieczeństwo socjalne tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo),
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzn. tworzenie równych szans rozwoju ludzi,
- pokój społeczny - traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi,
- życie rodzinne - uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną (...), polityka społeczna jest polityką prorodzinną (Julie Auleytner „Polityka społeczna - Teoria i praktyka”).

Powyższymi zasadami i wartościami kierowali się pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przygotowując niniejszy dokument.